

KARYS

Eina syki savaitė

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
80 skatlių.

Adresas: Kaunas, Lė-
svės Aleja 10 Nr. «Kario»
Redakcija.

Nr. 31 (115)

Kaunas, 1921 m. rugpiūčio mėn. 4 diena.

III metai.

Aukštesnioji karo vadovybė po Didžiojo Karo.

Po karo svarbiausiose pasaulio valstybėse pastebimas stengimasis sudemokratizuoti aukštesniąją karo vadovybę.

Ligi Didžiojo Karo daugumoje valstybių karo vadovybės priešaky stovėdavo karo ministeris, atsakomingas valstybės galvai (viršininkui) generolas ir savarankiškai valdantis armija.

Po Didžiojo Karo mes matome jau ką kitą. Prancūzijoje, Anglijoje, Italijoje, Vokietijoje karo ministerių vietas užima civiliai asmenys, o karo vadovybės priešaky stovi karo taryba.

Karo ministeris yra kabineto, vykdomosios valstybėje valdžios, narys. Jis neša atsakomybę prieš savo kolegas kabinete, svarbiausia, už kariuomenės valdymo organizaciją, už išlaidų tikslingumą, už armijos aprūpinimą ir kariuomenės auklėjimo kryptį.

Keičiantis kabinetui, pasitraukia ir karo ministeris, nors ir eiti karo veiksmai.

Karo taryba yra koleginei įstaiga, sudėta iš karių ir civilių asmenų, kurioje pirmininkauja karo ministeris.

Toji Taryba, sudaryta iš labiausiai prityrusių ir atsakomingu karo specialistų, riša svarbiausius klausimus, liečiančius kariuomenės sutvarkymą, jos mokymą ir šalies bei armijos priruošimą karui.

Kadangi karo ministeris yra civilis asmuo, keičiantysis kartu su kabinetu, tai armijos priešaky stotomas generolas, vykdamas vado funkcijas, kurio klauso armija visais atvejais.

Karo vadovybė atskirose valstybėse skiriasi, svarbiausia, karo tarybos kompetencijų dydžiu ir jos sudėtimi.

Prancūzijoje visus svarbiausius klausimus: demobilizacijos, armijos reorganizacijos, ruošimosi į karą ir dalinai operacijos pradžios klausimus sprendžia aukštoji karo taryba (Conseil supérieur de la guerre).

Italijoje š. m. sausio 16 d. dekretu irgi sudaryta panaši taryba, kuriai pavesta spręsti svarbiausieji klausimai, liečiantieji kariuomenės organizavimą, komplektavimą, priruošimą, apginklavimą bei apšarvavimą, mobilizaciją ir kariuomenės susipietimą ištekus karui; šalies priruošimas apsaugai ir krašto apsaugos organizavimas.

Tarybos sudėtis: pirmininkas — karo ministeris, nariai—visi generolai, nuskirti armijų vadais karo metu, keturi korpuso vadai ir generalio štabo viršininkas.

Didžiojoje Britanijoje. Karo taryba, kurioje pirmininkauja valstybės sekretorius karo reikalams (karo ministeris), sudėta iš vice-prezidento, valstybės sekretoriaus karo reikalams padėjėjo ir narių

generalio štabo viršininko, dežuruojančio generolo, generolo kvartirmeisterio, artilerijos bei inžinerijos generolo - kariuomenės inspektoriaus ir žiūrinčio finansus. Iš minėtųjų asmenų—valstybės sekretorius, jo padėjėjas ir finansų prižiūrėtojas yra civiliai, visi kiti—kariai.

Toji taryba veikia prie karo departamento, valdė šalies ginkluotą sausumos jėgą, rūpinasi jų organizavimu ir mokymu, o taip pat priruošimu karui.

Vokietijoje karo ministeris daktaras Gezeler'is; karo valdybos viršininkas—generolas J. Zekt'as. Atskirų karo valdybos šakų žiūri artilerijos, kavalerijos, kulkosvaidžių ir minosvaidžių kariuomenės, pionierių, susisiekimo kariuomenės, sanitarijos, veterinarijos, ginklų ir sviedinių, švietimo ir ryšio inspektoriai.

Jungtinėse Valstybėse karo taryba įsteigta 1920 m. birželio 4 d. dekretu.

Pirmininkauja valstybės sekretorius karo reikalams (karo ministeris), nariai: karo reikalams sekretoriaus padėjėjas, armijos vadas ir generalio štabo viršininkas. Karo reikalams sekretoriaus padėjėjas prižiūri užpirkimus armijai ir pramonės organizavimą ištekus karui. Jam pavestas specialis statistikos biuras.

Sovietų Rusijoje karo valdybos priešaky stovi irgi civilis asmuo—liaudies komisaras karo reikalams. Jis pirmininkauja karo taryboje, kuri vadinama ten revoliucinė karo taryba.

Tarybon įeina dar komisarų pavaduotojas, vyriausias armijos vadas ir kai kurie kiti kariai ir civiliai asmenys. Teorijoje ši taryba turi tokios pat kompetencijos, ką ir anglų bei prancūzų tarybos. Nuo pastarųjų ją skiria tik didesnė civilio (partinio) elemento įtaka ir žymiai didesnė absoliuti valdžia, kas yra charakteringa visoms centralėms sovietų valdyboms.

Ginkluotų Sov. Rusijos jėgų priešaky stovi vyriausias vadas, kuriam armija priklauso tikrai rikiuotės ir operatyviu atžvilgiu. R. Z.

Vasariniai karių mokyklų mokytojų kursai.

Paskutiniame kultūros—švietimo komisijų susižiavime paaikškėjo didelis trūkumas Karių mokykloms mokytojų. Tam trūkumui pašalinti buvo išnešta tuomet rezoliucija dėl organizacijos mokytojų kursų.

Karių Mokymo Dalis, kuri paveldėjo Švietimo Dalies darbą, eidama prie sistematingo visų išneštų per susižiavimą pageidavimų, vykinimo vasaros pradžioje pradėjo rengtis prie tųjų kursų organizavimo. Kursus vykinant galėjo būti du keliu: ar rengti plačius ilgalaikius kursus žmonėms, kurie niekad nemoky-

tojavo ir neturi tinkamo mokslo cenzo, ir jau iš jų po ilgo darbo padaryt mokytojus, kaip tai kitos mūsų mokytojų seminarijos daro, ar surengti trumpus, pakartojamus kursus, žmonėms, kurie ar mokytojavo ar atatinamą cenza turi. Pirmas darbas mūsų dabartinėmis sąlygomis vargu ar galėtų būti įvykintas—jog Kursų Mokymo Dalis tai ne švietimo Ministerija ir jos tikslas — kiek galima geriau išnaudoti švietimo darbu dalyse esamas legas, o steigti nuolatines seminarijas visai ne jos, o civilių įstaigų uždavinys. Taigi sustota prie antro plano, kurs ir liko patvirtintas, tik teko dėl tam tikrų išlygų dviejų mėnesių kursus pakeisti vieno mėnesio. Buvo išsluntinėta tam tikri pranešimai visoms dalims, ir kadangi dabar visur jaučiamas didelis mokytojų trūkumas ir mažesnė dalyse didesnis, negu didesnė, kur neretai karininkai daug darbo atlieka, pasiūlyta atsiųsti po vieną mokinį kursų, maž—daug 4 klasių aukštesniosios mokyklos cenzo. Dėl to cenzo tačiau daugelis dalių negalėjo atsiųsti mokinių, nes ar visai neturėjo tinkamo žmogaus, ar net ir turėdamos jokiū būdu negalėjo jo atleisti nuo darbo. Bet buvo tokių dalių, kur matyt dėl apsnūdimo ar netinkamo švietimo komisijų sąstato, nemokėta rimtai į tą dalyką pažiūrėti: kai kurios didelės dalys neatsiuntė nei vieno žmogaus ir nepaaiškino priežasties, kai kurios net nepasiteiravusios ar yra tinkamų žmonių, pranešdavo, jog tokių nėra, tuo tarpu tą pačią dieną iš tos pačios dalies į Karių Mokymo Dalį užeidavo žmonės, prašydami kaip nors juos į kursus išgauti, buvo galop viena dalis, kuri pranešė, jog nesijūčia todėl, kad jos nuomone vienas karys pasiūstas į kursus nesugebės atlikti viso švietimo darbo dalyje ir kad tą darbą turi atlikti visi dalies inteligentiniai kariai. Kitaip sakant, jei negalima paleisti per kursus visų, tai jau nereikia nei vieno. Laimė, tarp giliai suprantančios švietimo reikalą dalies, be tos vienos, kitos neatsirado. Visgi didžiama suprato, kad jei negalima iš visų inteligentinių karių padaryti kiek prastus mokytojus ir visą kariuomenę paversti mokykla, o Krašto Apsaugos Ministerija—švietimo Ministerija, tai gerai jei bent vienas dalies karys tą kursą išeis. Ir tokiu būdu pradžia susirinko keliasdešimt mokinių, maž—daug vienodo prisirengimo.

Kadangi kursai pasistatė sau tikslą bent kiek išmiklinti esamuosius ir būsimus mokytojus, tai ir jų programa tam reikalui buvo pritaikinta: iš vienos pusės ji turėjo papildyti mokinių žinias iš tų dalykų, iš kurių jie mažiau ką žinojo—ir čia pirmiausiai buvo toki dalykai kaip lietuvių kalba Lietuvos istorija, krašto pažinimas, visuomenės mokslas, iš dalies prigimties mokslas, nes žemutinės klasės aukštesniųjų mokyklų nedaug o šiais laikais ir visai nieko šiuo atžvilgiu neduodavo mokiniams; iš kitos pusės, turint omeny, kad tai vis būsimieji mokytojai, stengiamasi duoti jiems ir iš tų dalykų, ir iš visų kitų, kuriuos teks jiems išguldyti kareivių mokyklose, duot jiems metodikos nurodymų, kaip paprastai mokytojaujama, kaip prieinamiau ir tinkamiau reikėtų išguldyti. Iš matematikos ir bendrosios geografijos, tai pamokos iškarto virto grynai metodikos pamokomis. Bet ir iš kitų dalykų metodikai daug teko laiko padėti.

Dabar greitu laiku kursai baigiasi. Dėl trumpo laiko ne daug gali būt suspės iš jų išnešti mokiniai, tačiau darbas nebus bergžias, nes be abejo jie bent vieno išmoks—žiūrėt giliau ir plačiau į mokytojo pareigas ir darbą kiti išmoks tą darbą, gerbt. Vienok tolimesnė kursų ateitis ir jų darbas gulės dalies vadų rankose—ar mokės jie tinkamai išnaudoti tuos mokytojus? Nors Kariuomenės įsakymų karių mokyklos įvestos į bendrą dalių darbų tvarką ir jos turinčios būti darbo laiku visose dalyse, veik niekur neunmatyta mokytojų privalumai ir teisės. Ir kursai irgi neduoda jokių ypatingų teisių nes kol kas anksti kalbėti apie mokytojų—profesionalų teises, kuomet mokytojauja visi, kas tik kiek daugiau už mokinius žino. Taigi tinkamas mokytojų darbo, sutvarkymas išėjusius kursus karininkų, geras išnaudojimas sutaukinimas bendrųjų tarnybos teisių su mokytojų pareigomis vis tai galės dalies vadų rankose, padedant jiems šiuo atžvilgiu švietimo komisijoms, kurių tiesioginė pareiga tame ir yra. Bendrą visuomenės darbo ekonomiją, ir ypač kariuomenėje, reikalauja, kad kuomažiausiomis lėšomis ir minimaliu žmonių skaičiumi atlikti kuodidžiausią darbą. Čia ir bus kaip tik proga parodyti, ar toji visuomenės darbo taisyklė jau įėjo į mūsų švietėjų sąmonę. B.

Brundalas.

Naujakuriai!

(30 Nr. tęsinys).

Jei su sodžiaus ūkininkai naujakurius neigia vien iš tamsumo, tikros padėties nežinojimo, ar net dėl žemo pavydo, tai naujakuriai tuo pačiu pinigų jiems atsimoka. Bet tam jie turi visai kitus pagrindus.

Jie išmokę organizuotai veikti, įprate drąsiai, griežtai siekti savo tikslų, daug syk ir mirties prieš pat akis pavojų matę—žinoma skirlasi iš pilkosios sodžiaus masės.

Daug mažiau lėtuomo, nerangumo jų tarpe negu sodžiuje.

Sodžius gyvena įvalriais gandai. Ten visiems, kas ne iš jų tarpo jau nepatikima, laukiama, kad juos apgaus, apsuks, čia gi daug šviesiau.

Et, civiliai!—numoja ranka naujakuris.—Ką su jais susidėtį!—Jis dar ir karo uniformos liekanas tebenešioja ir vaikšto kitaip negu sodžiaus žaliukai. Jaučiasi lyg dar tebėsas karys.

— Ar nereiks mums dar syki?—telraujasi jis.—Ką, jei pašaukt palikčia bobas vienas—tuojau jis priduria,

Sena, žilaplaukė motutė tik dūsauja ranka veidą parėmusi.

— Kad bent nepriseitų. Pradėjom ir trobas statyti...

Naujakuriai dabar sunkiausį momentą gyvena. Jų kovos, jei dabar jiems pasiseks pergalėti visas jų pradžios darbo kliūtis beabėjo pasibaigs jų pilnu laimėjimu.

Jie gražiai, širdingai prisimena tuos vadus, kurie nepatingėjo negausias liuoslaikio valandas paversti pamokoms iš sodininkavimo, daržininkavimo, ūkininkavimo bendrai. Tos žinios nors ne pilnai, pripuolamai mestos dabar duoda vaisių—padeda jiems dirbant. Juk nelabai jie turi ko pasiklausti, kaip daryti tą ar kitą dalyką. Nėr jiems su kuo pasitarti.

Daug girdėjau padėkos širdingų žodžių tiems, kurie ne tik oficialiai atlikdavo uždėtas kareivių masėmis vadovavimo pareigas, bet ir stengėsi jiems šį tą suteikti. Jų dėkingumas didelis.

Ir dabar manau, kareiviams liuosu metu keleta žinių apie ūkį davus, būtų labai ir labai ne pro šalį.

Tai baisiai dėkinga dirva! Visa gauda, ką išgirsta ar pamato jauni energingi naujakuriai.

Alkanų žinių iš visų reikalingiausių jų gyvenimui mokslo sričių. Trokšta kitais pamatais tvarkyti savo ūkį, negu lig šiol senelių papročių buvo sodiečių vedamas ūkis.

Žvalgybos organizacija.

(Tęsinys Nr. 30).

Pranešimai.

Pranešimai turi būti išsemiantį ir visados privalo atsakyti į 4 svarbiausius klausimus: „kas?“ „kur?“ „kada?“ „kaip?“ už save ir už priešininką, be to kiekvienas pranešimas privalo trumpai pakartoti tai, kas pirmiau buvo, ir nurodyti, ką pranešėjas toliau darys. Kartais dėl menkliausio netikslumo susitariant pranešimus negalima sunaudoti jame esančių brangintų žinių. Dažniausiai kartojamos šios klaidos: nenurodoma iš kurio punkto pranešama, kurią valandą, kokiu žemėlapiu vadovavosi pranešėjas, punkto pavadinimas nesuderintas su žemėlapiu, nėra parašo arba jisai neišskaitomas. Pranešimuose reikia griežtai skirti tai, ką pats matel nuo to, ką girdėjai iš kito.

Raitų žvalgybų būrelio arba pėstininkų žvalgančios partijos jėgos.

Apibrėžiant raitų žvalgybų būrelio jėgas, reikia atminti, kad: 1) maži būreliai galima sutaisyti iš parinktų žmonių ir arklių, o dėl to jie greičiau pasiekia tikslą; sektį jie gali slapčiau, lengviau gauna maisto bei pašaro ir, jei daug slunčiama būrelių, tai mažiau silpnina kavalerijos kovos jėgą; 2) dideli būreliai gali veikti drąsiau, griežčiau ir žinių gali išgauti net ir kautynėmis, o todėl mažiau priklauso nuo priepuolių, kylančių susitinkant su priešininko žvalgybų būreliais.

Tie patys dėsniai pritaikiniai ir pėstininkų žvalgančioms partijoms.

Kadangi raitų žvalgybų būrelis (pėstininkuose—žvalgantį partiją) yra išsluntusio jį viršininko akys, tai aišku, jog toks asmuo bus ypatingai patikimas žmogus—būrelio (partijos) viršininkas, o dėl to privalo tai būti karininkas arba pasižymėjęs puskarininkis. Būrelio (žv. partijos) viršininkas privalo būti aprūpintas binokliu ir žemėlapiu. Kiti būrelio (žv. partijos) žmonės yra jo apsarga ir pristato pranešimus.

Organizuojant raitų žvalgybų būrelį (žval. partiją) reikia turėti omeny, kiek pranešimų laukiama iš jo; dažniausiai tai esti 2-3.

Jeigu kiekvienas pranešimas slunčiamas su dviem kareiviais, tai būrelio jėgos normaliai turi siekti 8-10-12 kareivių ir 1 karininko.

Stiprus raitų žvalgybų būrelis — normaliai 1 būrys. Kartais būrelio kokybė turi didesnės reikšmės, negu jo skaičius, ypač prireikus veikti slapta, pav., kada norima nepastebimai įeiti į priešo sustatymo vietą.

Kiekvieną žvalgybą reikia remti iš gilumos. Todėl labai racionalu yra pavesti tam tikro ruožto žvalgybą lūstis eskadronams. Toksai eskadronas, pasistūmėjęs priekin, slunčia nuo savęs raitų žvalgybų būrelius ir palaiko juos. Visi pranešimai šiuo atveju privalo būti slunčiami į eskadroną, o ten jau — viršininkui, išsiuntusiam žvalgybą. Tuo būdu suorganizuota žvalgyba yra patikimesnė, bet reikalinga didesnio skaičiaus žmonių.

Žvalgyba privalo apimti plačias apžvalgas, jei reikia užimti jas kautynėmis, kadangi žvalgybos tikslas — pamatyti, dėl to žvalgyba privalo eiti šuoliais nuo vienos apžvalgos prie kitos, skubiai praeidama uždengtas vietas, kad greičiau pamatytų.

Žvalgyba, išsiųsta vakare, privalo per naktį kiel galėdami arčiau prieiti prie priešininko, kad prašvitus išsyk būtų galima pamatyti tai, kas reikia.

Aukštumos (kalvos) ir naktį turi tokios pat reikšmės, kaip ir dieną: nuo jų geriau matytis priešininko ugnys, geriau girdėtis garsai. Todėl užimtos dienos laike aukštumas be būtino reikalo negalima apleisti. Negalima raitellai auklėti taip, kad naktį jie stotų pėstininkų užpakaly.

Kas reikia žvalgybai sekti?

1) Žymės, iš kurių galima spręsti apie kompanijos planą: kame yra magazinais, arsenalai, depo; kokiose vietose sutraukta kariuomenė, armijos sudėtis, jos jėgos; jos užimamos pozicijos, sustiprinimai; kame yra parama, susisiekimo keliai; gyventojų ūpas ir t. t.

2) Žymės, iš kurių galima spręsti apie dalinės priešininko įmones*), jo jėgas ir sustatymą:

a) Priešininkas išsiskiria: Reikia įsidėmėti rūbų ir kepurų formą, įvairūs forminiai skirtumai.

*)predprijetija.

Dauguma žiaurais likimo buvo užmesti ar kaip belaisviai, ar kaip okupantų išvaryti darbininkai į Vokietiją, matė tenai ūkį, matė kitoniškesnį ūkininkų gyvenimą.

Jie nebegali jau tenkintis tuo, kuo seneliai tenkinos norėję šviesiau, padoriau pagyventi, apsišviesti. Jie dabar labai reikalingi paspirties. Jie laukia tos paspirties. Bet iškur ji ateis? Ir ar sulauks jie ko? Tai klausimai kuriuos turi suinteresuoti asmens ar įstaigos išrišti neatidėliodami.

Jiem medžiaginė paspirtis nėra tiek svarbi, galų gale, kaip moralė.

Būtų gerai, kad koks agronomas apvažinėtų dabar išdalytus kariams dvarus, duotų laukuose nurodymų, kaip suskirstyti sėjimo sklypus, kur kas pasėti, kaip medžiai auginti, gyvulių priežiūros pamokytų.

Be to ateina žiema. Gal bus tada kiek palaidesnio naujakuriams laiko. Ar ne būtų gerai apskritimis sujungus visus naujakurius į būrius, jiems paruošti nors trumpą kursą.

Jie būtų pastiprinti suteiktom žiniom ir kitą pavasarį dar drąsiau, dviguba energija imtusi darbo.

Jie yra verti, kad jais pasirūpintų.

Padaręs tokia lyg ir įžangą, kad nušviesti bend-

ra naujakurių padėti, eisiu toliau jau tiesiog aprašinėti savo įspūdžius. O tų įspūdžių daugį ir džiugus, raminti jiel Pirma savo kelionės dieną pakliuvau į Keidanių apskritį išdalytus dvarus.

Netoli miestelio (koki 3 kilometrai) yra dvaras Gutenbergas. Pirma jis rodos garsaus Toflebenso lopdiniam priklausė.

Jame tik kumečiai gyvendavo, todėl nėra čia geresnių gyvenimų rūmų. Paire mūriniai tvartai, sutresėjus sena daržinė ir dar keletas menkesnių trobelių — tai ir visa ka atėję naujakuriai rado. Žemė arčiau trobų geroka ir nors nevisai tinkamai, bet visą laiką buvo dirbama, todėl čia gavusieji sau kolonijas išsyk jau turi pusėtinus javus ir greit sugebėjo įsikurti. Tie gi kur gavo žemės galalaukėse, tiems yra sunkiau. Žemė vietomis dirvonavus sunki dirbti ir pasėjus visai menkai uždera.

Dauguma kolonijos gyventojų dar tebevalgsta menkučiuos, kumečiams gyventi parengtuos, mažais apytamslais kambariukais išdalytuos, namukuos. Tenka tolokai eiti laukan, nepatogu su gyvuliais.

Nors sunku tokioje padėty išvengti, kad nebėgtų į svetimus javus gyvulys ar nors naminiai paukščiai, o tai gali be abejo sukelti tarp nesena kaimynais tarpusių gyventojų kiverčių, barnių, kas jau ir sodžiai tarp

priešakinų sargybų susatymas ir jėgos, paspirties atėjimas, priešininko jėgos, patrankų skalčius, naujų apsilvilkimo formų atsiradimas, valčių surinkimas ir šiaip kėlimosi medžiagos; priešininko nesimas ten, kame jis buvo sustojęs ir j. p.

b) Priešininkas judesys. Pasižymima vorų dydis, judesių kryptis, kariuomenės rūšis, patrankų skaičius ir j. p.

c) Priešininkas rengiasi kautynėms. Įžiūrima baterijų susatymas, ar stiprinamos pozicijos ir kaip, pėstininkų sparnai, rezervų jėga ir jų susatymo vieta ir j. p.

d) Vejant priešininką. Kreipti dėmesio į žygio stovyklų likučius. Ar pasitaiko pamesti vežimai, nu-dvėse arkliai, nauji kapai, ar naikinami gyventojų iš-tekčiai, ar naikinami keltai; gyventojų ūpas. Belaisvių paėmimas visuose atvėjuose labai daug padeda žvalgybai. Napoleonas visados prašydavo sugauti kiek galint daugiau belaisvių.

Oro žvalgyba.

Šios žvalgybos priemonės yra: dirizabliai, orlaivai ir lakdinamieji aerostatai. Gabiose rankose — tai didžiai stipra žvalgyimo priemonė.

Dirizabliai naudojami tik tolimajai žvalgybai, aeroplanai tolimajai ir artimajai, aerostatai — artimajai žvalgybai.

Kadangi dirizabliai ir aeroplanai labai greitai gali lėkti, tai žvalgyimo išdavos gali būti gaunamos labai skubiai, o tai turi didelės svarbos. Iš aerostatų labai lengva žvalgyti artimiausią priešininko užpakalį—pėstininkų, artilerijos, rezervų susatymą, paspirties priėjimą ir j. p.

Baigiant reikia pasakyti, kad visa kariuomenės žvalgyba savo visumoje turi būti persiėmusi drauginga vienybe ir bendro tikslo siekimu. Kariuomenės dalys ir įvairios kariuomenės rūšys būtinai privalo apsi-keisti visomis gaunamomis žiniomis.

K. Boleckis.

senų gerų kaimynų ir net giminių pasitaiko, bet čia to veik nepastebėti. Naujakuriai gyvena pavizdingoje santaikoje. Bendrus darbus ir reikalus atlieka greit, sutartinai.

Jie gavo žemės nedidelius sklypelius, daugiausia—13—17 hektarų (dešimtinių). Šiemet dauguma yra gavus ir sėklas po 50 pūdų įvairių grūdų.

Troboms sienojus jiems išdavė, kaip tik pavasario palaidžio ir kelių suirimo metu, todėl jie nesugebėjo jų susivežti.

Įdomus čia supuolimas; šio dvaro žemę gavo kaip tik tie patys pirmieji mūsų kariuomenei pradžia padariusieji savanoriai, kurie tada šio dvaro laukuose turėjo pirmus su priešininkais susidurimus.

Išvijo iš tų laukų priešininkus ir patys juos savo, sodyboms gavo! Tai ištikrųjų likimo gražiai sutaiškinta!

Bet nevysi čia kovojusieji ir gyvena, ne visi gavo čia sodybas.

Keletas jų čia pat ir krito nuo priešininko kulku.

Jų tarpe yra jau plačiai žinomo pirmo savanorio kareivio Lukšio, kurio atvaizdas yra Karo Muzėjuje, Kaune, kapas. Jis čia savo galvą padėjo. Šiame dvare brolis turi žemę. Dažnai pavilgsta ašaromis senos močutės akys prisiminus apie tą, ar kitą, karo laukuose žuvusį savanori.

IŠ RYGOS.

1. Kelionė.

Norėjau pasakyti, kad skaisčiai saulei nusibodo žiūrėti į kraujingą žemę ir ji nusigręžė laimingesniems pasauliams šviesti, o žemę apleido žiauriais vėjais, apklojo tamsiais debesiais.

Yra įprasta rašyti kelionės įspūdžius: ten ir ten keliauninką(-us) pasitiko didelė žmonių minia su dūdų orkestru, kuris imnus dūdavęs; kitur sutikę valdžios atstovai ir kiti aukštesnieji valdininkai — garsias kalbas kalbėję, gerus pietus su obalsiais iškėlę... Aš, dovanokit, šiuo kart įspūdžių neturiu: ką parašysi, žmogau, jei tau nieks įspūdžių iš šalies neteikia, jei Lietuvoj ir Latvijoje viskas savo vietoje—ir stotys, ir viršininkai, ir rugių gubos. Negi rašysi Petrogrado arba Maskvos darbininkams, kad jų komisarai važinėja miegamo tarptautinio vagono pirmoj klasėj, kaip pirmaklasiniai buržujai: toks pavyzdys pelkintinas.

Brangindamas skaisčius kelionės įspūdžius iš širdies maldauju atelti, kad kiekvieną įspūdžių rašytoją lydėtų ir pasitiktų didelės žmonių minios su oringais (garsiais) obalsiais, dūdų orkestrais, kad visur iškilmingus sveikius pietus keltų, o dideli vyrai, žymios moterys prakalbas belstų.

2. Rygoj.

Čia atvažiavęs iš Kauno matai tikras vasaros atostogas: gatvėse tylu ramu,—žmonių maža, judėjimas menkas: kas gyvas—išsikraustė į Pajurį. Ryga ilsisi. Ir kaip neilsės: karas frontuose pabaigtas, liko ramus vidaus darbas, bet, žinoma, nemimint biržos karo, nes jis tebesitęsia. Latvių valiuta kiek pagerėjo (būk anglams miškus nupirkus), bet ji vis žema ir nepastovi. Pavyzdžiui: liepos 19 d. 100 osto rublių=1010 latvių rublių; liepos 21 d. 100 osto rub. = 1240 lat. rub., o liepos 25 d. 100 osto rub. = 1210 lat. rub. Pastovumo valiutoj vis nesimato, kainos prekėms vis kyla. Tačiau įvyksu Talino konferencijoje (liepos 21 ir 22 d.) Estijos, Latvijos ir Lietuvos ekonominei sąjungai, reikia tikėti, kad Latvijos ekonominė padėtis pagerės.

Čia daug tokių šeimynų apsigyveno, kurios neteko savo jaunųjų sūnų.

Visomis išgalėmis stvertasi jų žemės dirbti ir, reikia pasakyti, jie apdirbo veik visą žemę. Dvaras padalytas į 23 vienasėdėlius. Jų trys dabar buvo dirbami kumečių. Dvidešimts vienasėdėlių valdo kariai. Jų tarpe visai gerai apdirbo ir derlių, sulyginant su šitų metų derliumi sodžiuose ir net dvaruose, turėjo gėroką, ar bent pusėtiną—viso 16 šeimynų. Jie turi veik visi po 1 arklį, 1 karvę, ratus, plūgus, akėčias ir visa, kas reikalinga žemės ūkyje darbo pradžioje. Dažnai pasitaiko, gal ketvirta dalis bendro naujakurių skaičiaus, kad turi po 2 arklius, 2 karves ir po keletą priaugančių galvijų.

Galvijai įsigyta įvairiu būdu. Daugiausia jau pirma turėjo galvijus; kiti pirko savais pinigais, tokių nedaug; labai daug pirko skolintais pinigais. Skolino naujakuriams dažniausiai giminės, artimieji,

Kaip jau minėjau, labai daug pasitaiko dabar naujakurių tarpe vedybų. Ir čia keletas jaunų vyrų vedė, vedasi artimųjų sodžių ūkininkaites. Pasoga dažnai gavo gyvuliais: karvę, arklį, smulkesnių gyvulių ūkio įtaisų ir rečiau pinigų. Giminės, kam netoli, padeda lauką dirbti, trobas statyti.

Šią valandą gyvumo Rygal duoda organizuojamoji tarptautinė ūkio ir pramonės paroda, kurią manoma atidaryti liepos 31 d. 11 val. ryto. Iki šiol jau yra pareiškusių noro dalyvauti parodoje 530 firmų, kurios atstovauja 15 valstybių. Latvijos karo technikos dirbtuvės stato parodoj aeroplano korpusą, propelerį, aeroplano ir automobilių dalis—vis tai vietos išdirbimai. Plačiau apie parodą „Kariui“ bus parašyta vėliau.

Lietuvių kolonijoje dabar svarbiausias dienos reikalas—tai savas laikraštis. Jis jau suprojektuotas ir leidimas iš valdžios gautas. Turi greit pasirodyti. Ši Rygos lietuvių pastanga labai brangi, ją reikia sveikinti, nes iki šiol spaudos reikale čia lietuviai buvo labai apsileidę: vietos laikraščiuose žinių apie Lietuvą ir lietuvius labai maža, o lenkų laikrašty „Rižski Kurjer“ kasdien provokacijos plinta.

Estų, latvių ir lietuvių žurnalistų biuras dar neįsteigtas. Jis jau gal veiktų, jei ne atsitikimas Lenkijoje. Lietuvoj jau žinoma, kad lietuviams sukvietus estų, latvių ir lietuvių žurnalistų pasitarimą Kaune, lenkai pakvietė estus ir latvius žurnalistus atsilankyti į Lenkiją. Ten viename posėdy lenkų oficiozo „Monitor Polski“ Baranovski redaktorius pradėjo išmetinėti švečiams, kad jie, girdi, buvę Kaune ir esa kaip ir polonofobai. Atsakė jam latvių laikraščio „Bihva Seme“ atstovas Treivaldas, kad, girdi, iš čia esančių niekas Kaune nebuves. Ir kad jie visi atvažiavę kaip geri lenkų draugai. Šį iš išokimą esta rimtai priėmė ir atšaukė savo atstovą Rygoj. Kaip teko patirti, estų, latvių ir lietuvių žurnalistų įgaliotasai latvių telegrafo agentūros direktorius Berzins tikisi tą incidentą greitai likviduoti ir sudaryti minimą spaudos biurą, kaip Kauno konferencijoje gegužės 30 d.—liepos 3 d. buvo sutarta.

Kap. J. Laurinaitis.

Trumpa apžvalga automobilio išsivystymo.

Pirmieji automobiliai buvo gariniai. Pirmieji mėginimai įtaisyti garinį vežimą prasidėjo jau 1769

metais, kai prancūzas karo inžinierius Kiunvo įtaisė karo tikslams garinį vežimėlį. Tas vežimėlis galėjo vežti ligi 2,500 pūdų važmos (apie 40,000 kl. arba 40 tonų) apie 5 kilometrus per valandą. Kaip šio, taip ir kitų garinių automobilių ligi 1888 metų, trūkumas buvo sunkus didelis katilas su lėtu garo pajėgos susidarymu. Tuo būdu ligi 1888 metų, kuomet Serpollé išrado savo katilą, automobilių vystimosi darbas buvo įžanginiame padėjime.

Serpollés katilas buvo sudarytas iš spiralės, tvirtai suplotos triūbos, kuri vėliau padidinti pajėgai paleista. Šis katilas minimalės talpos turėjo greitą garo susidarymo ypatybę. Pritaikius Serpollés katilą, automobilio spartumas padidinta ligi 140 klm. per valandą. Bet, nežiūrint pasisekimų, Serpollés atskėtų, gariniai automobiliai rinkoje pasisekimo neturėjo, tai dėl trūkumų, tai dėl brangumo.

Automobilio išsivystimas ėmė spartėti nuo laiko, kai Gottlibas Daimleris (1883 m.) įtaisė dvicilindrį benzininį judintoją, kuris darė nuo 500 ligi 800 apsisukimų per minutę. Savo judintoją Daimleris pirmiausia pritaikė motorciklui, o vėliau 1887 metais įtaisė pirmą benzininį automobilį.

Beveik kartu su Daimleriu 1886 metais kitas vokiečių inžinierius Karlas Bencas įtaisė benzininį automobilį su orizontaliu judintoju $\frac{3}{4}$ arklio pajėgos.

Kaip Daimleris, taip ir Bencas savo išrastuosius judintojus pardavė prancūzų firmoms Panar—Levasorda ir Pejas, kurios pirmos ir pradėjo (iš 1890—1891 m.) taisyti automobilius vežiojimams keliais.

Kokiais žingsniais ėjo tolesnis automobilių vystymasis galima spręsti iš to, koku greičiumu rodėsi rinkoje.

Štai Prancūzijoje automobilių rinkoje 1895 m. didžiausias pasiektas greičumas buvo 24 kilometrai per valandą, 1900 m. 65 kilom. į valandą, 1903 m.—105 kil., 1907 m. — apie 114 kil., 1911 m. 23 balandžio Amerikoje, Daimon mieste, Floridos valstijoje, Burmanas Benco firmos automobiliu (200) padarė pasaulinį rekordą—228 kilom. per valandą.

Dar geresnį vaizdą automobilių vystimosi duoda šie skaitmenys:

Amerikoje, kur automobilių dirbimas praneša kitas valstybes, 1903 metais pastatyta artl 4.000 au-

Be to naujakurių tarpe yra praktikuojama gan savotiškos talkos. Duokim, žuvusio kario, seselė pati negalėdama lauko artl, prašosi kaimynus, kad jai apartų laukus. Pati gi atadirba jiems sutartą dienų skaičių, šieną grėbdama, ar kitą, moterims įveikiamą laukų darbą, atlikdama. Štai kaip verčiasi jauna vien su motina 10 hektarų žemės sklypa valdanti mergaitė, kuri, jaunų kaimynų žodžiais, esanti gera ūžkurinė.

— Jai beabejo daugiau nér ko daryti—ūžkurj ras—viskas bus gerai-globojama šypsena veide sako senis.

Tas dar sykį liūdija apie ankšta naujakurių tarpe susiburimą, sumanų savo reikalių supratimą ir pavyzdinę santaiką.

Iš tarpo minėtų, geriau sugebėjusių apdirbti žemę, naujakurių, daug kas statosi trobas. Retai kas suvėže, dauguma tebeveža sienojus, vienas kitas jau sienas pastatė, belleka tik dargtis, langai, durys pabaigti. Stengiamasi, kad rudeny būtų galima jau pradėti naujuose rūmuose gyventi.

Menkiau apdirbo žemę 2 naujakuriai.

Priežastys tos, kad būdami lig šiol vienine štai, giminėm esant toli, pinigų neturėdami, neįsigijo reikiamo gyvulių skaičiaus, nespėjo vienį apeiti visų laukų, nors ir buvo dedamos jų nuoširdžios pastangos, naujojantis minėta jau talkos rūšimi.

Bet jie gaus žmonas, tikis šio tokio kraičio, beabejo pasitaisys ir pasivys visus kitus.

Labai varginga padėtis našlės su keturiais mažais vaikais. Ji be lėšų, be giminių, vos išminta. Nėra kalbos apie laukų įdirbimą, ypač, turint omeny, kad ir vienasėdis nelaimėi pakliuvo praščiausias.

Vienas atidavė trejiems metams žemę nuomoną sąlyga, kad minėto laiko bėgyje nuomininkas jam trobas pastatytų.

Čia gavo žemės ir vienas karys—žydas, bet jis lig šiol žemės dirbti nepradėjo. Rodos, sako jo kaimynai, jis norjį atsisakyti nuo gauto vienasėdžio.

Tai šloks bendras naujakurių gyvenimo įspūdis. Be to suspėjau aplankyti ir atskiras sodybas.

Kai kurie naujakuriai yra tiek ryškūs, įdomūs, kad verta apie juos atskirai prisiminti.

Nevykusios Vedybos.

Žemę gavę mirusio kario tėvai. Atsirado jų dukteriai ūžkurys. Ūžkurys turtingas, prižadėjo ir atsivedė 2 karves, arklių, daug smulkesnių gyvulių, vežimus, plūgus ir šiaip žymiai įvalraus ūkio inventorius.

Tėvai, visa šeimyna, džiaugėsi ūžkurium. Bet atsirado jų nepastebėta ūžkurio silpnybė!

Ūžkurys visai nenorėjo dirbti. Tinginiavo, važinėjos tuo metu, kada seneliai juodavo, karšo naujoje

tomobilių, 1907 m. arti 39,000, 1910 m. arti 180,000, 1915 m. arti 1,200,000.

Vasario 1 d. 1916 metais automobilių kėkybė įvairiose valstybėse reiškėsi tokiais skaitmenimis:

Amerikoje	2,424,000
Anglijoje	277,000
Prancūzijoje	98,000
Vokietijoje	72,000

(Imama apskriti skaitmens).

Rusijoje tuo pačiu metu apytikriai galima sakyti buvo 11,000.

Apskritai, iš bendros sumos automobilių 75 nuosimčiai priklauso Amerikai. Reikia pažymėti, kad paskutinį dešimtmetį daryta rimtų mėginimų pastatyti rinkon elektros automobiliai, bet, dėl mažo jų veikimo, radijaus brangenybės, didelio negyvojo svorio (akumulatoriaus) šitie automobiliai didelio pasisekimo neturėjo, nors Vokietijoje vartojama tokio įtaisymo automobiliai paleisti rinkon, kaip taksomotoriai. Dabartiniu laiku automobiliai nustoja buvę vien žaislas ir pasismaginimų įrankis, bet virsta patogiausiu būdu vežioti žmones ir įvairius daiktus. Be to, automobiliai vartojami įvairiems kitiems tikslams: gyvuoja gaisrininkų automobiliai, laistyti gatvėms, kilnojamieji, šarvuotieji ir t. t.

Pastaruojų dešimtmečiu automobilių pramonė išsivystė taip, kaip nė viena kita šaka. Geriausia iliustracija gali būti ta aplinkybė, kad Prancūzijoje 1914 metų gale automobilių dirbtuvėse buvo 120,000 darbininkų, uždirbančių ligi 200,000,000 frankų per metus. Tokiu būdu Prancūzijoje automobilių pramonė virto svarbia tautine pramone. Bet ir kituose kraštuose automobilių plėtimas ir demokratizavimas auga kas mėnuo, net kas diena.

Amerikoje 1916 metais automobilių dirbimu užsiimdinėjo apie 500 dirbtuvių, kuriose dirbo arti pusę milijono darbininkų. Tik trys dirbtuvės Fordo, Overlando, Biūko per metus padirba daugiau kaip 100,000 automobilių. Amerikos statistika rodo, kad 60% gaminamų automobilių lieka šalies viduj ir pirmieji vartotojai yra šalies ūkininkai. Tai išaiškina automobilių pigumą (ligi 390 dolerių), teritorijos plotu ir pigia eksploatacija.

Automobilių plėtojimui Amerikoje daug padeda

vietoje. Iš pradžių buvo tik barnių, nesutikimų, vėliau gi tai visa pasibaigė griežtu užkuriu su uošvais pasiskirimu.

— Šalin iš mano namų ir gana! Nenori dirbti, tai nė tavo turtų nereikia! Kad mano akys nematytu tavęs — išujo senis naują žentą!

Kietas, sunkaus būdo senis neapkentė savo namuos tinginio ir pavarė jį. Duktė liko gyvanašlė.

Našlaičiai.

Galalaukis. Dirvonai ir raistai. Daugiausia auga žemi alksnių krūmokšliai, liesi berželiai. Dirvono žolės vietoje auga kaž kokios samanotos žolės, kurių nei vasarą, nei žiemą gyvuliai neėda.

Tą sklypą gavo karo lauke žuvusio karo motina su ketvertu mažų vaikučių. Ji atėjo į pliką lauką. Ir čia gyvena. Pasidarė sau palapinę iš žabų, kaip tvora, sienas išpynus, apraizgė dangtelį šiaudais. Toje, nekiek geresnėje už šunio budelėje, ir gyvena. Vėjas ją judina, lietūs kiaurai pereja. Stovi viduj lova, mažas staliukas, neturtingo kampininko griozdai.

Man atvykus į jos vienasėdį vaikas, visas tiek murzinas, kad vos akys žibėjo, duobelėje įtaisytame ugniakuro kurstė ugnį ir ruošė vakariene.

(Bus daugiau).

pati valdžia, rūpestingai taisydama kelius ir pravedama naujus. Štai, 1915 metais keliams buvo skirta apie 250,000,000 dolerių, tai suma, kurios Rusijoje tsem tikslam neišleista per 75 metus.

Rusijoje automobilių dirbtumas tik pradžios stovyje. Trumpu laikotarpiu automobilių dirbtuvės įkurta šiuose punktuose: Petrograde ir Ribinske „Russkij Reno“, Maskvoje, „A. M. O.“, Rygoje „Russo-Bolt“.

Įvežtų automobilių vertė Rusijoje 1913 metais siekia 25,000,000 rublių, ir didžiausia šios sumos dalis priklauso Vokietijai.

Geriausomis firmomis skaitoma:

Amerikoje: „Paccard“, „Pears Arrow“, „Locomobile“ ir „Cadileck“.

Anglijoje: „Bokskol“, „Rois-Rais“, „Talbot“.

Italijoje: „Fiat“, „Italia“.

Vokietijoje: „Bencas“, „Mercedes“, „Orel“, „Adler“.

Prancūzijoje: „Deloné—Belvill“, „Reno“, „Paner—Levasser“.

Likusios firmos negalima laikyti netinkamomis, bet kai kurios norėdamos statyti rinkon mašinas pigiom kainom pavartoja menką medžiagą, kas, be abejo, atsiliepia automobilio gerume.

Kapitonas R.

Pėstininkų rikiuotės statuto papildymas.

Durtuvų kovos mokymas.

Durtuvų kovos mokymas turi tiesioginį tikslą:

- 1) išlavinti kiekviename kovotojuje vikrumą, spėką ir mokėjimą valdyti savo šautuvą artimoje kovoje ir
- 2) prirengti kovotojus sutartinai veikti dalių sąstate, atakuojant priešo sustiprintas pozicijas.

Mokėjimas fechtuoti šautuvu užtikrins kovotojų sumanumą, akiratį ir ramumą susitikus su priešo durtuvu.

Šie privalumai reikalingi, kad ataka galėtų būti vykdoma su tuo įnirtimu ir užsispyrimu, kurių iš jos esmės reikalaujama, ir todėl durtuvų kovos mokymas turi siekti netik dūrimų taikumo ir taisyklingumo, bet ir aukščiau minėtų sielos privalumų.

Bendri nurodymai.

1. Durtuvų kovos mokėjimas yra:

- a) mokėjimas nukauti priešą durtuvu, pirma negu jis pats suduos smugį.
- b) tokių smūgių suteikimas, po kurių priešas nebegalėtų valdyti ginklo,
- c) mokėjimas atsiginti nuo dūrimo laiku atmušant puolančiojo durtuvą ir tuojau jį duriant.

2. Šių trijų sąlygų įvykdymui reikalinga:

- a) vikriai valdyti šautuvą, b) mokėti pataikyti durtuvu užsimojus į reikiamą vietą, c) greitai šokti ant priešo, kad nedavus jam susivokti, nukauti jį, d) įgudinti mankštinimais ranką taip, kad duriant įsmeigti durtuvą ligi rankenos ir po to greitai ištraukti jį, e) sekti kiekvieną priešo judesį, kad perspėjus jo dūrimus, atmušus jo šautuvą tuo pačiu akimirksniu durti jį.

3. Bendram susirėmime vienas kovotojas palaukia kitą, todėl ir kova lengvesnė; pavieniui — kiekvienas paliktas sau pačiam ir kuris mitrennis, greičiau susigrimbas, drąsesnis ir vikresnis, tas ir paims viršų.

Del šito:

- a) visas dėmesys turi būti atkreiptas į vieno mokymą; mokymas gi eilėmis neturi būti leidžiamas;

b) mokyti durtuvų kovos mokamaisiais, šautuvais, išspradžių sargybos, o vėliau žygiuotės apsišarvavime; laisvoms kautynėms durtuvus pakeisti spiruokliniais fechtavimo kardais;

c) mokinant veiksmų, mokinas atsistoja toklime atstume nuo mokomojo, kad pastarasis, vykdydamas veiksmus, nepasiektų durtuvu jo krūtinės;

d) mokinant atmušimų, mokinas laiko lazda, apsuktą pakulomis, kad išvengus mokomojo šautuvo sugadinimo.

Kovos stovėjimas, dūrimai, atmušimai.

4. Kovos stovėjimas priimamas iš padėties „į rankas“.

Padavus komandą: kovon—renkis! mokomasis laikydamas šautuvą, kaip nurodyta veiksmo „į rankas“, turi sulenkti kelius tiek, kad jie atsietų stačiai ties pėdos viduriu.

Dešiniosios kojos pėda atsukama taip, kaip patogiau atsiremti, kairioji pėda palieka taip, kaip buvo veiksmo „į rankas“, t. y. tiesiog prieš dešiniosios kojos užkulnį.

Vykdamas tai, kūnas laikyti tiesiai ir laisvai, nusišalindus ant abiejų kojų, dešinįjį petį paduoti, kiek galint, atgal, bet neįsitempti, kad rankos būtų laisvos; šita padėtimi priešui duodamas mažesnis taikynys. Akys turi būti nukreiptos prieš šoną, sekant visus jo judesius.

5. Kada reikia duoti poilsis mokomajam, mokomas komanduoja: laisvai! Padavus šią komandą ištiesinti kojas ir laisvai nuleisti šautuvą, neišleidžiant jo iš rankų.

Kad priėmus iš naujo kovos stovėjimą pasiduoda komanda „kovon—renkis“.

6. Padavus komandą durk! mokomasis privalo, ištiesdamas dešiniąją koją, kairiąją greitai išmesti dar arti žingsnio priekin ir paduoti ant jos visą kūną. Drauge su šiuo judesiu vadinamu išmetimu, dešiniąją ranką smarkiai durti durtuvu, prie to šautuvas privalo šliaužti priekin kairioje rankoje. Kada šautuvas tokiu būdu bus išmestas priekin, tai buožės padas privalo būti žemiau už dešinįjį petį, o kairioji ranka arti skliauto, žiūrint kūno sudėjimo.

Tuojaus po dūrimo mokomasis grįžta į kovos stovėjimą. Bet jeigu veiksmo „durk“, mokinas, norėdamas patikrinti šautuvo, rankų padėtį ir t. t. įsakytu mokinomajam pasilikti išmetime, tai perėjimui atgal į kovos stovėjimą, komanduoja jam užsidenk!

7. Grįždamas į kovos stovėjimą po dūrimo arba padavus komandą užsidenk, mokomasis privalo vienu laiku greitai atitraukti kairiąją koją į senąją vietą, dešiniąją sulenkti, šautuvą atitraukti dešiniąją ranka, neišleidžiant iš kairiosios ir nukreipdamas drauge durtuvą kiek kairėn. Tai reikalinga tam, kad krūtinė ir pilvas būtų gerai pridengti.

8. Atmušant reikia laikytis šių bendrų taisyklių:

a) atmušimus daryti plačiai neužsimojant, bet smarkiai ir trumpai nes, kuo platesnis atmušimas, tuo labiau atidengiamas kūnas naujiems prieš šonams ir tuo sunkiau suteikti priešui atmokamąjį dūrimą;

b) atmušimai, išskiriant atmušimus aukštyn, daryti kairiąją ranka, dešiniąją gi turi palikti vietoje ir atmušinėti tiksliai plaštako judėjimais; kūnas atmušinėjant privalo, kiek galint, palikti ramus;

c) kiekvieną syk atmušus durlama.

9. Atmušk dešinėn (kairėn)! Šautuvo tuštos dalimi smarkiai atmušti mokomąjo šautuvą, nulenkiant savo šautuvą kiek į šalį ir žemyn.

10. Aukštyn atmušk! Dešiniąją ranka greitai pakelti buožę virš galvos, neatlenkiant tos rankos ir

laikant kairiąją ant kaklo aukštumo; prie to šautuvą pasukti loveliu aukštyn.

Šis veiksmas vartojamas prieš kardo kirtimus pečius ir į galvą.

(B. d.)

Šveicarijos kariuomenė pasauliniame kare.

Prancūzų ir Šveicarų spaudoje pasirodė eilė straipsnių, atvaizduojančių Šveicarų kariuomenės darbą pasaulinio karo metu.

Mums šis klausimas svarbus tuo, kad jis nušviečia, kokiuo būdu galima apsaugoti savo neutralitetą kaimynų karo metu.

Kilus karui, Šveicarija pareiškė savo neutralitetą ir visos valstybės pasižadėjo jos neutralitetą gerbti.

Bet—rašo Šveicaras majoras de-Valiera—mūsų tauta puikiai žino, kam ji privalo būti dėkinga už apsaugojimą nuo nelaimių. Tai nuopelnas yra kariuomenės, o ne garbinamo neutraliteto, kuris, kaip istorija rodo, laužomas visuomet, jei tik nėra paremtas ginkluotomis pajėgomis paruoštomis kariuomenėms.

Šveicarija yra šalis, kuri dar prieš karą priėmė milicijos sistemą, kurios pagrindas įdėta: a) trumpalaikis apmokymas visų vyrų naujokų mokyklose; b) nuolatinis patikrinimas karo pajėgų sudėties trumpalaikiai vedamais kursais; c) apskritas šaukimas visų vyrų rudenio manevrams; d) griežtas teritorialis komplektavimas ir organizacijos.

Tokiose sąlygose, karo profesionalų, arba taip vadinamų instruktorių, atsidavusių vien karo tarnybai, šveicarų kariuomenėje yra ne daugiau 200-250; visi kiti asmenys eina kokią nors civilę profesiją.

Kareiviai ir kamandos sudėtis privalo turėti aptaisymą, apginklavimą, apšarvavimą, o raiteliai ir arklius.

Tuo būdu sandėliai ir arsenalai, einant mobilizacijai, turi išduoti gurguolių ir parkų santaupą, o taip pat arklius artilerijai ir gurguolėms.

1914 metais liepos 31 dieną Federalė Šveicarų Taryba nutarė sudaryti sienų ir geležinkelių apsaugą, kuriuo tikslu paros laiku sumobilizuota 73 batalionai landšturmo. Rugpiūčio 1 dieną 26 batalionai jau buvo užėmę pasieny nurodytus sektorius, o 47 batalionai stėjo geležinkelių apsaugon.

Tuo pačiu metu išleista įsakymas, draudžiantis išvežti užsienin arklius, automobilius, benzina, grūdus ir avižas.

Rugpiūčio 1 dieną Federalė Taryba, gavusi žinią apie vokiečių perėjimą Belgijos sieną, nutarė skelbti apskritą mobilizaciją, kuriai pirma diena skirta rugpiūčio 3 d.

Mobilizacija ėjo be jokių klūčių ir įvykdyta per 6 dienas. Rugpiūčio 8 dieną visos šveicarų apginkluotos pajėgos stėjo nuskirtosna vietosna skaičiuje 250,000 žmonių ir 45,000 arklių.

Šių ginkluotų pajėgų sudėtis buvo tokia:

6 divizijos (po 25,000 žmonių),

4 raitelių brigados,

6 etapo batalionai,

6 raitelių landvero brigados,

40 landvero eskadronų,

12 pėsčiųjų baterijų,

6 landvero pionierių batalionai,

3 pontonų batalionai,

6 telegrafistų kuopos

83 landšturmo batalionai,

S-Gotardo ir S-Morico Tvirtovių garnizonai, padamosios dalys, voros ir įstaigos.

Šios pajėgos sudarė: 257 pėstininkų batalionus, 14 ciklistų kuopų (dviratininkų), 80 raitelių eskadronų, 105 baterijas (be tvirtovių), 15 pionierių batalionų, 17 atskirų pionierių kuopų ir 5 grupes tvirtovių artilerijos.

Vyriausiu vadu buvo nuskirtas generolas Vil, o generolio štabo viršininku—gen. Špreher de Bernek.

Visos mobilizuotos pajėgos buvo suvestos į tris korpusus: pirmas korpusas užėmė Elzaso pasienį, 3-čias pietų pasienį, o likusios pajėgos sudarė judomą centralų rezervą.

Kariuomenėje buvo įvesta sistematingi darbai ir daryta manevrai.

Pašauktieji kariuomenėn per pasaulinį karą paleisti dalimis; vienu metu intensyvus mokymas ėjo jaunų klasių 1914-1919 m., bet apskritai šveicarų kariuomenė buvo po ginklu ligi Versalės taikos derybų 1919 m.

1917 metais, susidarius iš vokiečių pusės pavojui, kurie netikėtu smūgiu galėjo parblokti Šveicariją, aukštoji karo valdžia ėjo į artimus ryšius su Prancūzų generaliu štabu ir vadovaujant generolui Fochui išdirbtas smulkus planas suderintam veikimui, jei Vokietija sulaužytų šveicarų neutralitetą.

1919 metais po demobilizacijos šveicarų kariuomenė buvo paleista ir visi prisiruošimai baigta.

Karo biudžetas, kuris 1918 metais siekė 300 milijonų šveicarų frankų, 1920 metais krito ligi 52 milijonų, t. y. liko toks, koks buvo 1913 m. Tai sukėlė didelio neramumo pačioje Šveicarijoje ir Prancūzijoje. Spaudoje ir visuomenėje pradėta kova už kritusio karinio ruošimosi atstatymą.

Karo departamento direktorius (karo ministeris) pulkininkas Šeirer tautinėje taryboje pranešė, kad sumažintas biudžetas neleidžia kariuomenei atlikti jos pareigų. „Jeigu mes norime nuosavomis pajėgomis ginti savo šalį, duokime išteklių. Dabartiniu laiku nepriruošti kariuomenę — reiškia apgauti tautą“.

Sveikas balsas buvo išgirstas ir karo biudžetas 1921 metams padidintas ligi 76 milijonų šveicarų frankų. Šiais metais Šveicarijoje vėl prasidėjo intensyvas darbas visos sudėtinės sistemos karo mokyklų ir ruošos.

Čia padaryta trumpa apžvalga rodo, kaip taiki, rimta tauta gina savo neutralitetą ir kokie keliai į tai veda.

R. Z.

Ką sako prancūzai apie lenkus ir jų kariuomenę?

Ne visi prancūzai dideli lenkų prieteliai. Prancūzų laikraštis „Revue internationale“ dažnai perspėja prancūzus nuo lenkų avantiūrų rėmimo.

A. du Colombver minimame laikraštyje šiaip kalba apie lenkus.

„Prancūzija yra svajonių ir jausmų šalis. Ilgus metus ji buvo prisirišusi prie viso, kas rusiška. Paviekslai caro ir carienės—vokietės! buvo net paprasčiausiose pirkaitėse. Prancūzijos ūpą įkvėpė jos valdžia, ir ji noringai davė Rusijai auksą iš savo vilnonės kojinės.“

Įvykiai tačiau parodė, kad entuziazmas dėl Rusijos visai nebuvo pateisinamas. Mes Rusijos nepažinome, o nepažinimas yra vienas didžiausių pavojų. Dabar Rusija klaidžioja nuo svaigulio, kuris praeis, bet kuris da gali frukti ilgai ir sudaro mums — po tieko aukų!—pavojų, kurį nėra reikalo pabrėžti.

Nėra reikalo būti pranašui, kad įspėti pavojų, kuris slepiasi rusų misterijoje.

Apsisaugoti nuo to pavojaus Prancūzija labiau-

sliai dedasi su Lenkija, kuri laikoma atrama prieš bolševikus ir vokiečius.

Ar Lenkija gali atlikti tą reikalą? Tolimi, bendri garbingi atsiminimai traukia mūsų širdis prie jų. Bet ar atsiklausėme mes mūsų proto? Ar nebus toks pats skaudus apsirikimas, kaip kad mes apsirikome su rusais?

Tokius klausimus privalo statyti mūsų patriotai ir, jei jie nepažino Rusijos, tai da mažiau jie pažįsta Lenkiją.

Vienas asmuo, kuris dvejus metus buvo Lenkijoje užimdamas tokią vietą, kame galėjo semti pačias tikriausias žinias, neseniai laikraštyje „Roppel“ išdėstė „tikrą Lenkijos stovį“.

Iš pradžios pažiūrėsime, ką jisai kalba apie Lenkijos armiją, kuri laikoma Francūzijos „marche militaire“.

Lenkų kariuomenė.

„Kad ir kažin kaip mums būtų sunku prisipažinti, bet reikia pasakyti, kad lenkų kariuomenės koliai nėra. Taip, yra žmonės, kadrai, medžiaga. Bet, kad visi šitie elementai sudarytų armiją, reikia, kad Lenkija suprastų, jog padaryti kareivį ir žaisti į kareivius yra du skirtingu dalyku.“

Toliau autorius, nurodęs kelius atsitikimus netvarkos, nemokėjimo ir apsileidimo, sako:

„Kareiviai gali būti ir neblogi, bet jie gauna juokingą karo mokslą. Bendrai, lenkų armijos kadrai yra be karo mokslo, be drausmės ir be jungiamojo ryšio. Be tų oficerių, kurie tarnavo vokiečių kariuomenėje, lenkų oficeriai sudaro palaidą reginį iš pretenzijų ir tupinėjimo. Vaikštinėti su didžiausiu delno platumo kardu, arba mažučiu durklu, suduoti kulnėmis, kad pentinai žvangėtų, sveikintis su tam tikrais gestais, pasakyti kelius sutartinus sakinius — tai beveik tame glūdi visas lenkų oficeriaus amatas. Oficeriai sudaro kastą, kuri turi teisių, bet maža pareigų. Dirbti ir mokyti, rūpintis savo dalimi — tai puskarininkių darbas.“

Rikiuotės oficeriaus pašaukimas — nelabai ką patraukia. Tai tik tų darbas, kurie neturi protekcijos. Kitiems, laimingesniems, idealas — tai būti generolio štabo oficerium, arba bent adjutantų,—tai yra asmeniui, kuris gerai aprūpintas, puikiai gyvena ir labai greitai kyla laipsnyje. Didžiausias yra patraukimas prie visokių kantių, ekselbantų.

Teko pastebėti, kad:

Vienas neblogas dailininkas Sm... y, geras Pilsudskio draugas, įstoja kariuomenėn ir gauna išsyk generolo-majoro laipsnį ir vadovauja kariuomenės daliai.

Vienas draudimo agentas R—a, taip pat valstybės viršininko draugas, priimtas kariuomenėn, kaip generolas leitenantas, pakeltas vėliau į generolus majorus ir paskirtas 1-os armijos vadu.

Vienas 29 metų filozofijos studentas įstoja kariuomenėn su pulkininko-leitenanto laipsniu ir skiriamas generolio štabo 3-io skyriaus vedėju.

Vienas specialistas elektros srityje inžinierius 34 metų So... ki, pavadinamas pulkininku ir skiriamas Krašto Apsaugos vice-ministeriu.

Ištiesų yra pamatas sakyti, kad panaši kariuomenė ne kariuomenė.

Kad įkvėpti tokiai kariuomenei dvasią, reikėtų Napoleono genijaus. Ar jis lenkuose yra?

Maršalo Pilsudskio šalininkai lygina jį su Napoleonu, bet jo priešai, kurių yra 2/3 lenkų yra kitos nuomonės. Valstybės viršininkas, nebūdamas karys, gauna „maršalo“ vardą...

Lenkų administracija ir finansai.

... Administracijoje tokia pat netvarka, kaip kariuomenėje. Jie neturi tinkamų valdininkų, kurie tu-

rėtų darbo tradicijas ir metodus, reikalingus valstybei. Valdinių yra daug, bet jie nemoka savo dalyko, kainuoja daug ir neturi gyventojų pasitikėjimo. Visuomenės įstaigos atsilikę. Geležinkelių ir šiaip jau kelių trūksta. Pramonė nedidelė ir yra įsteigta prancūzų arba vokiečių.

Senoje Lenkijoje buvo garbingos valandos. Buvo laikas, kad jos sienos siekė Juodųjų Jūrių. Bet ji nemokėjo asimiliuoti užkariautas tautas; jos tikslas buvo jas pavergti. Jos karingas ūpas, jos administratyviai trūkumai ir buvo jos pirmutinė žlugimo priežastis. Vos tik tapo nepriklausoma, tuojau vėl ją apėmė plėtimosi drugys.

Ji kreipėsi prieš Tarybų Rusus ir žinoma, kas su ja būtų atsitikę, kad ne generolas Weygand'as. Ji veria akį dabar į Lietuvą, nežiūrėdama tautų teisių, kurių dėka ji pati prisikėlė.

Tokia neprotinga politika jai kainavo milijardus.

Toliau autorius duoda Lenkų įsiskolinimo skaitmenis, kurie, bendrai, visiems žinomi.

Vyr. leit. Š.

KARIUOMENĖS KRONIKA

A. a. Leitenantas Petras Saldukas.

Teikiu žinių apie leitenantą Petrą Salduką, šeštos kuopos jaunesnį karininką (5 pėst. D. L. K. Keistučio pulko.)

Šis jaunikaitis—kilęs iš Pasudonių kaimo Kalvarijos valsčiaus, Mariampolės apskr. Ramaus būdo, drąsus tėvynės gynėjas. Dalyvavo keliose kruvinose kautynėse su lenkais, bet rugsėjo 22 d. 1920 m. ties Beržininkais Seinų apskr., netikėtai apsupus priešui batalioną, išėjo į kautynes ir galingai žuvo, jo lovonas prieš pusėje pasiliko. Tiek apie jį žinių tegaliu suteikti.

Su pagarba 5 pulko kapelionas

Jovaras k a s.

N. art. diviziono 2-os baterijos šventė.

Nėra didesnio žmonių jungėjo, kaip bendras pavojus. Čia randa galimybės priešingiausių įsitikinimų ir nuomonių asmens tapti širdingiausiais draugais.

1919 m. pradžia. Tik, tik spėjo atsirasti mūsų lietuviškosios kariuomenės užmazgos, kaip jau jam reikėjo stoti į kautynes su toli gražu nelygiu priešu. Pavojus Tėvynei buvo tuomet toks kad sunkiai dabar net atvaizduojamas. Bet ir lietuvių noras įsigyti savarankiškumo tvirtas ir nesugriaunamai pastovus.

Dalis po daliai, dalelė po dalelė gimė, augo ir bujojo karžygių eilės. Tuo sunkiuoju metu gimė irgi ir N art. diviziono 2-roji baterija, išvaikščiojusi vėliau sykiu su mūsų kariuomenės kitomis dalimis visą Lietuvą: nuo Kauno ligi Dvinsko, nuo Dvinsko ligi Vokiečių sienos ir t.t. Daug sunkių kautynių pakėlė ji savo petimis. Pėstininkai, kuriems toji baterija gelbėjo kautis, negalėjo tuo savo kautynių draugu atsidžiaugti.

Senų žmonių yra sakoma, jog tų tik žmonių mokama jausti smagumą, mokama pagyventi šventės ūpu, kurie prieš tai vargų buvo nemažai pakėlę.

2-oji baterija savo sukaktivių šventė, kuri šių metų liepos 17 d. tapo apvaikščiojama, dar kartą minėto senų žmonių posakio tikrumą patvirtino.

Štai pamaldos ir paroda, tie klekvienos kariuomenės dalies šventės ar iškilmės privalomieji dalykai pasibaigė. Dabar parodys, ką 2-osios baterijos kariai savita turi ir moka. Pirmiausiai raitųjų lenktynės

su prizais. Iš viso 5 grupės. Laimėtojas liko: jaunpuskarn. Kuprys, ir eiliniai Bakūnas, Raubūnas ir Budrevičius. Per du kartu laimėjo Bakūnas su savo mažučiu Amalu (arklys). Ir jie turi vienas kitam padėkoti, nes Amalas, kad ir visų besirungiančių arklių mažiausias, bene vyriausias raitė savo kojas, o Bakūnas bene geriausias iš visų lenktynių dalyvių sugebėjo savo Amalą vesti. Bet aš manau, kad jie tą pasidėkojimą jau ir patys, be mano patarimo, atliko. Užtat Bakūnui teko dvejetainis prizas (viso—150 auks.), o jis nuo savęs, reikia tikėtis, kokį nors prizą pasuko ir savo Amalui. Raitųjų lenktynes pajvairino ir daug gyvumo į jas įnešė atsilankiusis šventę dalininkas Kipras Petrauskas, kurs čia pat tuojau suorganizavo totalizatorių.

Po raitųjų lenktynių buvo tuojau įvykintos daildomesnės pėsčiųjų lenktynės tokio pat toumo (apie 500 metrų), kaip ir raitųjų. Laimėtojas liko čia eilinis Mernevičius, prabėgęs visą plotą per 4 min. 15 sek. Jis parodė tikrai lietuvišką savo išvermingumą. Kiti, išgirdę pradžios komandą, metėsi iš vietos bėgti, kiek pajėgdami. Jis gi nuo pat vietos ir ligi galo vidutine, visą laiką lygia, be karščiavimosi, risčia bėgdamas, išsyk buvo pasilikęs kiek kitų užpakalyje, tačiau vėliau, tiems pastarlesiams nuilsus jis juos pralenkė ir liko laimėtoju. Užtat jį visi,—ir draugai kariai ir apsilankiusieji svečiai bei viešnios—nuo širdies pamylėjo, ir valio jam sušukdami, ir jį aukštyn pakeldami ir t.t. Galop, buvo tuojau čia pat surinkti pinigai už kuriuos nutarta buvo Merkevičiui įtaisyti gražų žetoną-ženklą, kad padarius jam jo laimėjimo atmintį. Be to, žinoma, gavo ir išanksto skirtą laimėtoju prizą.

Po tuo ceremonialis prizų įteikimas, pietus, šokiai, ir t. t.

Bet vis tik didžiausio įspūdžio svečiams padarė sporto valandėlės. Malonu matyti stiprius, vykrius ir grakščius žmones ir nėra biauresnio reginio, kada matai suglebėlius—liurbius. 2-roji baterija dar kartą įtikrino žiūrėtojus, kad kas moka sunkumų bei vargų pakelti, tas moka irgi ir, laisvai valandai atsitikus, ir smagaus bei gražaus malonumo sau ir savo svečiams suteikti.

— s.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— Lietuvos komunistus sugavo. Neseniai Kaune areštuotas vienas asmuo, kurs nešė antspaudas, blankus ir kitus dokumentų ir pasų gaminimui daiktus. Jo pagalba vėliau susekta visa bolševikų organizacija.

Ta organizacija buvo nuosekliai išvystyta. Joje buvo: pasų skyrius, kurs komunistams gamindavo įvairius dokumentus. Ten rasta 46 įvairių valdžios ir visuomenės įstaigų stampų ir antspaudų, 70 civilinių ir karo įstaigų viršininkų iškirptų parašų. Paimtos „raikomam“ ir panašioms organizacijoms instrukcijos. Pasų dirbtuvė matyt uoliai darbavos slėpdama svetimomis pavardėmis ir svetimais dokumentais komunistų agentus. Buvo daug periodinių raštų leidžiama. Jų tarpe „Komunistas“, „Tiesa“, lenkų kalba „Czer-vony sztandar“, rusų „Borba“ ir žydų „Komunist“.

Ten rasta smulkios žinios apie mūsų kariuomenę.

Jie skaitė, kad „kariuomenės tarpe darbas“ yra svarbiausias uždavinys.

Lėšas gaudavo jie iš Rusijos. Ir aikvodavo negallėdami, nes tik viena K. Jaunuomenės grupė per vieną mėnesį yra išleidus 18,700 auks.

— Iš Lietuvos laukų. Panevežio srity pasirodė daug vilkų. Jie kas kart darosi plėšresni, neseniai Žaliojo girioj vilkai sudraskė mergaitę.

— Kas girdėt Vilniuje. Labai gyviai veikia lenkų sąjunga „Harcery“, kurios tikslas dvasios ir kūno jėgų kultūrinimas. O dabar ji virto veik karo organizacija.

— Lenkų delegacija važiuoja į Varšuvą, kuri įrodinėsianti Lenkų partijoms ir spaudai, kad visi Vilniaus gyventojai nori priklausyti Lenkijai.

— Vėl uždėjo lietuvių laikraščiai lenkų kalba „Dzwon Litwy“ pabaudą.

Kad išgelbėjus redaktorių Juozą Uogintą nuo kėlėjimo, reikėjo sumokėti į izdą 50000 lenkų markių.

— Vilniaus srity ruošama rudeniu 1885-94 m. gimusių mobilizacija.

— Vilniuje dėl nuolatinio nedavalgymo dažnai pasitaiko susirgimų šiltinėmis, (vidurių, dėmėtoji, grįžtamoji) dezinterija, įrauplėmis, korais ir kitomis sunkiomis ligomis. Vilniuje viso buvo 150 tų ligų pasirodymo atsitikimų, Švenčionių apskr. 93, ir Ašmenos apskr. 86.

— Suomų Konsulas Lietuvai. Suomų valdžia rengiasi įkurti Kaune konsulatą. Konsulu numatomas p. Aarnis, kuris dėl to neseniai apsilankė Kaune.

— Ežereniečių sumanymas. Ežerenų miesto Taryba nutarė miesto gyventojus apdėti mokesniu miesto gaisrininkų kuopos naudai.

Sektinas, Ežereniečių sumanymas!

— Sporto šventė. Šeštadieny 30 VI ir sekmadieny 31 VI Vytauto kalne įvyko lengvosios atletikos rungtynės. Jas organizavo L. F. L. Sąjunga.

Rungtynės sutraukė žmonių minias ir padarė žiūrėtojams jaukaus įspūdžio.

Smulkiau aprašysime tas rungtynes kitą kartą.

Užsieny.

— Kuo laikosi lenkai. Štai Prancūzų-Lenkų sutarties smulkmenos. Lenkija apsilma laikyti 600.000 kareivių. Prancūzija duoda po 1 aukso franką pašalpos kareiviui dienai. Jei pasiseks A. Sileziją Lenkijai prijungti, ši, paskutinioji, atiduoda Prancūzams kasyklas naudoti.

Štai, kiek kainuoja Prancūzų draugingumas?

— Ir Bolševikai norėtu nusiginkluoti. Amerikoje, Vašingtone ruošama visų didžiausių valstybių konferencija nusiginklavimo klausimams risti. Sovietų Rusų užsienių reikalų komisaras Čičerinas, notoje į Italų valdžia reikalauja, kad ir juos į tą konferenciją kviestų. Jie irgi nori nusiginkluoti. Bet jeigu be jų ką nors ta konferencija nutartų ir jiems paskui stengtūsi primesti, jie nepasiduosią.

— A. Silezijoje vis dar neramū. Lenkų suorganizuotos gaujos dabar jau ir jų pačių nebesuvaldomos. Sukilėlių būriai, dabar nebeturėdami kas veikti, iš dalies matyt ir pirma pratę plėsti, užpuldinėti ramius gyventojus, apsiginklavę vaikščioja gatvėmis, užpuldinėja gyventojus.

Gyventojai išpradžių kentė, tylėjo, paskui kreipėsi į sąjungininkų Karo valdžią. Jie dargi sumanė net visą miestą užimti. Sužinojus apie tą, valdžia areštavo vadus ir mainė kad tuomi viskas pasibaigs. Bet minia visgi išstojo. Buvo duotas įsakymas kareiviams šauti į viršų, kad išvaikyt minią. Minia gi, pamanius, jog ka-

reiviai patys nenori į juos šaudyti, puolė juos stumti. Tik atidengus iš šarvuoto automobilio ugnį ir keletą sužeidus, buvo minia išsklaidyta.

Pradėdami suklimą lenkai tur but nei nemanė, kad taip liūdnai baigsis tą komedija.

— Lenkijoje neramu. Poznanėje ir kitose Lenkijos dalyse prasidėjo žemės darbininkų streikal. Jie labai sunkiai likviduojami. Be to sustreikavo Varšuvoje ir valdininkai.

Įvairios žinios.

— Vokietija. Nuo paliaubų pradžios lig 1921 m. vasario m. 21 d. Vokietija perdavė Tarptautinei komisijai šią karo medžiagą:

Patrankų	37.313.
Kulkosvaidžių	75.664.
Karabinų ir šautuvų	3.317.995.
Patrankų šovinių	83.263.515.
Šovinių ir rankinių granatų	400.413.400.
Aeroplanų	15.368.

— Suvienytos valstijos. Amerikos Generalinio Štabo Viršininku š. m. liepos 1 d. paskirtas generolas Peršing'as, kurs pasižymėjo per puolimus prieš vokiečius.

— Lenkija. Lenkų karo žurnalo „Bellona“ gegužės m. knygyose yra šie straipsniai: Napoleono karo auklėjimas prof. Tokarž.

Jėgų Ešalonavimo į gilumą principas, gener. Janušaitis.

Nauja mokymo sistema Prancijoje, kap. Felštin. Šarvuotųjų ir šarvuotų traukinių rolė, major. Bochenek.

30 pulko kautynės ties Kozianais, papulk. Jacinik. Napoleonas ir lenkų armija, prof. Handelsman.

Autorių tarpe įdomiausios dvi pavardės: prof. Tokarž, tai žurnalo redaktorius, ir Janušaitis, kaip matyt iš pavardės, lituvis.

Paskelbta naujų karo atašė paskirimai: į Bucharesta m. Pilsudskio adjutantas papulk. Veniava—Diužoševskij. Į Tokio antras m. Pilsudskio adjutantas poručn. Moscickij. Į Konstantinopolį žinomas „Vidurinės Lietuvos“ politikos pulk. Babickij.

Opozicinė spauda dėl tų paskirimų, turėdama omeny, kad minėti asmens eis atsakomingas pareigas Sovietų Rusų apsupančiose valstybėse, nurodo, kad paskirimai iš Valstybės Viršininko artimųjų tarpo, vietoje tikrai gabių žmonių, pakenks Lenkijos reikalams.

— — —
Lenkų armijos įsakymuos patvirtinta draudimas dalyvauti kariams politinėse partijose ir organizacijose. Kartu yra ir išvardytos draugijos, kuriose leidžiama dalyvauti:

- 1) Karo mokslo draugija.
- 2) Sporto Sąjungos.
- 3) Polska Macierz Szkolna.
- 4) Stašico vardo Švietimo ir Kultūros institutas.
- 5) Draugija kovai su lenkų rasės išsigimimu.
- 6) Lenkų mokytojų sąjunga.
- 7) Związek Harcerzy.
- 8) Karo laivynosąjunga.

— „Moskōvskaja Pravda“ iš liepos 13 d. paduoda Trockio žodžius, kuriuos jis pasakė sąryšy su pradedančiu siausti rusuose badu. Šit jo žodžiai — Gal būti mes ir prasišalinsime, bet nekitaip kaip pirma su šaknimis išrovę praeitės likučius. Ir tiems, kurie mus pakels, teks viską naujai atstatyti mirties kapų tyloje.

Užsienio spauda.

„Le Matin“ š. m. liepos m. numerio įžengiamajame straipsnyje, kalbant apie Tautų Sąjungą tarp kitko rašo:

„... Ji stengėsi išrišti Vilniaus bylą. Bet Lietuvos valdžia—taip, vos gimusi Lietuva, jau vengia Ženevos tarpininkų, šaltai atsisako nuo patvirtinimo Tautų Sąjungos Tarybos susitaikinimo būdo ir šios dienos Ženevos telegrama nurodo net su priekalštų ir nusiminimo tonu, „kad lietuvių delegacija slepiasi nuo de-rybų“.

Tokia yra Tautų Sąjungos orenybė.

Patys niekniekia!

Kada mūsų kariomenė žygiavo iki savo sienų, standin besitraukiančių lenkų nuo bolševikų, visi dvirinkai galvotrukčiais bėgo sykiu su savo legionais. Vos viename dvare, kalpo retenybė, radom storą po-
nų, patį to dvaro savininką. Mes nustebę paklausem.

— Kokiu būdu čia tamsta užsillkęs.

— Aš, tamsta, tikras lietuvis, — mandagiai įrodinėjo lenkas—ir man savo brolių nėra ko bijoti. Aš didžiuojuosi ir stebiuos matydamas lietuvių tokį narsumą ir susiorganizavimą.

— Tamsta lietuvis, bet kodėl pakaklėj „erelis“ įsegtas? — paklausiau aš.

— Erelis? Negali būti!... — net pritūpė dėl savo neapsižiūrėjimo.

— Jasiu! — jau labai delikatu balseliu drebėdamas kinkas prakalbo į savo seserėną: — zobacz, co u mnie na kroace?

— Na, wiadomo że orzell.. — nesuprasdamas jo naivumo atkirto klausiamasis.

— Orzell?! O psiakości! Tamsta juk tas ženklelis dar nieko nereiškia, — nusikaltusiai teisinosi.

* * *

Vienoj komendanturoj kreipiasi du kareiviu į raštininką.

— Duok mums kelionės lapelius į pulką važiuoti.

— O jūs iš kur elnat?

— Mes? Iš namų!

— Kaip iš namų, atostogoms paleisti?

— Nel! Mes patys parėjome.

— Tai jūs pabėgę, suimti reikia?

— Kalbėk sveikas, pabėgę. Mes nebėgome.

— Tai kaip jūs čia atsiradot?

— Man baltinių reikėjo, o jis, va sveikas, nežinojo kas namie dedasi, ilgai laiško nesulaukė,—susitarėm ir apsilankėm, o dabar grįžtam į savo dalį.

J. Š.

Oficialė dalis.

Isak. Kar. 175 Nr.

Švietimo Komisijos.

Nuo š. m. rugpiučio mėn. 1 dienos visoje atskirose kariuomenės dalyse sudaromos švietimo komisijos.

I. Švietimo Komisijų sudėtis.

1. Švietimo komisija susideda iš 5-kių žmonių—puluose ir kitose jiems lyglose dalyse ir iš 3-jų žmonių mažesnėse dalyse.

Pastaba. Batalionuose, kuopose, eskadronuose, batarijose, ir komandose, stovinciose

atskirai, sudaromos atskiros laikinos komisijos iš 3 žmonių.

2. Komisijos pirmininką skiria savo nuožiūra dalies vadai iš tarpo karių, baigusių ne mažiau kaip 6 klases aukštesnės mokyklos arba jai atitinkamą kursą.

Pastaba. Jei dalyje tokių karių neatsirastų, tai galima skirti karį ir su mažesniu mokslu, bet nusimanantį švietimo darbe.

3. Komisijų pirmininkai paleidžiami nuo kitų tarnybos pareigų. Jei jie užima kuopos vado, komandos viršininko ar jiems atitinkamas aukštesnes vietas, tai jie paleidžiami nuo pridedamųjų tarnybos pareigų: de-
žuravimo, dalyvavimo kitose komisijose ir koman-
diruočių ne švietimo reikalais.

Pastaba. Gelstina, kad komisijų pirmininkai be svarbių priežasčių nebūtų mainomi dažniau kaip kartą metuose. Dalį vadai apie asmenis, paskirtus į švietimo komisijų pirmininkus, arba apie priežastis dėl kurių skiriami kiti, praneša Karo Mokslo skyriui.

4. Kiti komisijos nariai tvirtinami dalies vado iš tarpo batalionų vadų pristatomų kandidatų, žiūrint, kad kiek galima komisijon įeity kariai nuo visų batalionų.

Pastaba. Ne tarnybos laiku leidžiama komisijai kviesti bendradarbius—švietimo darbuotinkamus karius.

5. Komisija iš savo tarpo renka sekretorių, knyglininką, nurodo dalies vadui kandidatus į vedėjus kitų švietimo įstaigų.

6. Komisija netarpinai priklauso dalies vadui.

7. Komisija vykdo Karo Mokslo skyriaus nurodymus švietimo srityje ir savo vidaus veikimo reikaluose netarpinai su juo susineša.

8. Komisija kiekvieno mėnesio pirmą dieną pristato savo veikimo apyskaitą dalies vadui ir Karo Mokslo skyriui juo nustatyta tvarka.

II. Švietimo komisijų pareigos.

9. Kariuomenės dalių švietimo komisijų pareiga—organizuoti ir prižiūrėti kariuomenės švietimo darbą esant bendrai dalių vadų atsakomybei.

10. Tai pareigai atlikti jos steigia ir veda dalyse bendro lavinimo mokyklas trijų rūšių—beraščiams, mokantiems skaityti ir rašyti ir baigusiems, pradedamąją mokyklą.

11. Organizuoja kalbos ir kitos rūšies kursus karininkams ir karo valdininkams.

12. Organizuoja ir veda karių lavinimą ne mokyklose: knygynus, skaityklas, paskaitas, kliūbus, ekskursijas, choras, spektaklius ir t.t.

13. Organizuoja ir platina karių tarpe visokios rūšies sportą.

14. Organizuoja visokios rūšies pramogas ir pasilinksminimus, mokamus ir nemokamus.

15. Suranda lėšų švietimo darbu.

16. Sustato kiekvienam pusmečiui darbų planą ir pristato jį dalies vadui ir Karo Mokslo skyriui.

III. Švietimo Komisijų lėšos ir atskaitomybė.

17. Lėšos dalių švietimo darbu aprūpinti susidaro iš:

a) Krašto Apsaugos Ministerijos asignavimų ir
b) pelno iš karių krautuvių, vakarų, spektaklių, aukų ir t.t.

18. Lėšos nurodytos 17 § p. „a“ reikalaujamos ir gaunamos bendra tvarka. Leidžiamos jos prisilaikant bendrą atskaitomybės taisyklių, dalies vadui sutikus su švietimo komisijos pirmininko reikalavimais.

19. Lėšos nurodytos 18 § p. „b“ įrašomos į ekonomines dalies sumas ir leidžiamos 16 § nurodyta tvarka vien tik švietimo reikalams.

20. Visos pajamos ir išlaidos švietimo reikalams

pravedamos dalies įsakymuose ir tikrinamos bendrų dalies piniginiams sumoms tikrinti komisijų.

21. Pinigus priima ir išmoka dalių išdininkai. Švietimo Komisijos pirmininkui bėgamoms išlaidoms gali būti išduodama avanso.

IV. Švietimo Komisijų veikimas.

22 Savo veikime švietimo komisijos vadovaujasi Karo Mokslo skyriaus ir Karių Mokymo dalies nustatytomis taisyklėmis.

Įsak. Kar. 172 Nr.:

Dalių šventės.

Nustatomos metinės šventės:

10-jo pėstininkų Mariampolės pulko—kovo 30 d.

12-jo pėstininkų Kauno pulko—spalių 14 d. (7 §).

Padėka.

Karo Mokslo Skyrius reiškia giliausios padėkos broliams Amerikos lietuviams už paaukotą Tėvynės Mylėtojų Draugijos karių knygynėliams, didelį knygų skaičių. Be šios Draugijos Lietuvos Kariuomenė jokiu būdu nesugebėtų įsigyti tiek daug brangių ir gražių knygų, kurios nuo šio laiko bus Karių Knygynėlių papuošimas.

Generolas Radus Žėnkavičius

Karo Mokslo Skyriaus Viršininkas

Kapitonas Biržiška

Karių Mokymo Dalies Vedėjas,

Karininkas Sleževičius

Skyriaus Reikalų Vedėjas.

Pranešimas.

Liepos 16 d. prasidėjo vieno mėnesio karių mokyklų mokytojų kursai. Jų tikslas—pakartoti su karių mokyklų mokytojais tų mokyklų kursai ir duoti jiems atitinkamų metodikos nurodymų.

Dėstomieji kursuose dalykai: lietuvių kalbos, tėvynės tyrimo mokslas, aritmetika ir geometrija, bendroji geografija, istorija ir visuomenės mokslai, prigimties mokslas, sportas, švietimo darbo organizacija ir užsiėmimas su suaugusiais metodika.

Redakcijos atsakymai.

J. pusk. Adolfui Pranckūnui. Gavę komisijos liudymą apie netinkamumą rikiuotei, iš rikiuotės paliuosojami.

P. Jankauskui. 1) Mobilizuoto moksleivio motina, neturinti iš ko išgyventi, gauna pašalpos. 2) Paskirti į laisvą etatinę vietą nebaigę mokomos komandos, baigusių mokomosios komandos uniformos dėvėti negali.

Strazdui. Kuopų ir komandų raštininkai gali padidinti (įs. 402 Nr. 2 §, 420 Nr. 9 §). davinį gauti, tik dalies vado nuožiūra.

Balčiūnui. Karių laiška, karo metu paduoti karo lauko pašto įstaigose, kurios yra fronte, siunčiami nemokėti, jeigu jų vokams bus padėtas karinis antspaudas. Visose kitose vietose už tokius laiškus reikia mokėti po 15 sk. už kiekvienus 20 gr.

Virš. Čirvinskui. Galima išgauti (Įsak. 469 § 5, Įsak. 316 § 1).

N. Daleckis. Beabejonės galima išgauti; kreiptis reikia į pulko vadą, kur tarnavo.

N. Trimokui. Savanoris turi išstarnauti vienus metus, čia laipsnis nesvarbu. Žemės gauna mažžemiai ir bežemiai kariai.

Raštininkui Čiui. Tamsta klausia kokiomis teisėmis naudosis ir kokio atlyginimo gaus kariai, išėję Karių Mokytojų Kursus.

Platesnį atsakymą dėl teisių Tamsta rasi straipsnyje „vasariniai Karių Mokyklų mokytojų kursai“.

Algos padidinimas nenumatomas.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ Nr. 30, už liepos 28 dieną padaryta šios taisytinios klaidos:

346 puslapy antroje kolumnoje iš apačios 4 eilutėje, vietoje—*jo* nuomojo, turi būti: *ją* nuom.; puslapy 347 pirmoje kolumnoje iš viršaus 3 eilutėje, vietoje karinių *kalykų*, turi būti: *kar. dalykų*; tam pat pusl. antroje kolumnoje iš apačios 30 eilutėje, vietoje „armijos *kardą*“; turi būti: „arm. *kadrą*“; pusl. 352, 2 kolumnoje iš viršaus pirmoje eilutėje praleista žodis. Vietoj: tam pačiam barake 1920 m., turi būti: tam p. b. *baigiau* 1920 m.; pusl. 353 2-je kolumnoje, iš viršaus 4 eilutėje, vietoje *Žusys*, turi būti: *Lūžis*; toje pat kolumnoje iš apačios eilutėje 13, vietoje savąj *komitetą*, turi būti: sav. *kvintetą*.

„Kario“ Red.

Dar galima užsisakyti
1921 metams

„KARI“

Jis nušviečia mūsų armijos gyvenimą ir darbuotę.

Jis duoda daug naudingų patarimų kariuomenės reikaluose.

Jis suteikia žinių apie kitų valstybių armijas.

Jis parodo mūsų priešų karines pajėgas ir ieško kelių joms nugalėti.

Jis neša kareiviams mokslą, duoda jiems dailės raštų.

Todel kiekvienas pilietis, kovojąs dėl Lietuvos nepriklausomybės, privalo skaityti „KARI“.